

Nr 248.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag om
ändring av § 10 mom. 1 i telefonreglementet den 29
november 1915; given Stockholms slott den 14 mars 1919.*

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed inhämta riksdagens yttrande över härvid fogade förslag till kungörelse angående ändrad lydelse av § 10 mom. 1 i telefonreglementet den 29 november 1915; och vill Kungl. Maj:t, efter mottagande av riksdagens svar, företaga den slutliga prövningen av samma förslag och meddela det beslut, som därav föranledes.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Axel Schotte.

Förslag

till

Kungörelse

angående ändrad lydelse av § 10 mom. 1 i telefonreglementet
den 29 november 1915.

Härigenom förordnas, att § 10 mom. 1 i telefonreglementet den 29 november 1915 skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 10.

1. För fortlöpande abonnemang å huvudapparat erlägges dels inträdesavgift med 25 kronor, dels anläggningsavgift med 200 kronor vid station, för vilken jämlikt § 11 frikrets finnes fastställd, och med 100 kronor vid annan station, dels ock årlig abonnemangsavgift enligt vad i mom. 2 stadgas.

För abonnemang å huvudapparat av särskild typ samt å huvudapparat att uppsättas ombord å fartyg eller utomhus liksom ock för tillfälligt abonnemang å huvudapparat fastställer telegrafstyrelsen särskilda avgifter, och äger styrelsen jämväl bestämma, under vilka villkor abonnentapparat må av abonnenten upplåtas till begagnande av andra.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 maj 1919.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:st Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14
mars 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Schotte anförde:

Jämlikt § 10 mom. 1 i telefonreglementet den 29 november 1915 i dess ursprungliga lydelse skulle för fortlöpande abonnemang å huvudapparat erläggas inträdesavgift med 15 kronor samt därjämte viss årlig abonnemangsavgift enligt taxa, vars storlek var beroende dels av huruvida telegrafverket eller abonnenterna hade att vidkännas kostnaderna för lokal och betjäning vid stationen, dels ock av antalet avgiftsfria samtal, som utväxlades från den abonnerade apparaten.

På anmodan av mig avgav telegrafstyrelsen den 11 januari 1918 yttrande och förslag i fråga om möjligheten att genom höjning av avgifterna för abonnemang å rikstelefon och för inländska telefonsamtal bereda statsverket ökade inkomster i förhållande till de stegrade material- och arbetspris, med vilka man då hade att räkna. Styrelsen föreslog

*Telegraf-
styrelsen den
11/1 1918.*

därvid, att inträdesavgiften måtte höjas till 25 kronor eller det belopp, vartill flyttningsavgiften på grund av ökade omkostnader måste av styrelsen höjas. Vidare framlade styrelsen förslag i fråga om höjning av abonnemangsvavgifterna samt de enligt telefonreglementet utgående samtalsavgifterna. Samtliga sålunda föreslagna höjningar avsåge att kompensera den ökning i omkostnaderna för telefonrörelsens drift, som framkallats av de avsevärt stegrade material- och arbetsprisen. Av den utredning, telegrafstyrelsen verkställt, framginge emellertid, att varje ny abonnentanläggning för telegrafverket medförde en merkostnad mot vad anläggningen betingat två till tre år tidigare av i genomsnitt ej mindre än 200 kronor vid stationer, där telegrafverket vidkändes kostnaden för lednings anordnande inom visst avstånd från stationen, samt med 100 kronor beträffande abonnemang vid stationer, där dylik s. k. frikrets ej förekomme och således abonnenterna själva hade att vidkännas kostnaden för hela ledningen mellan stationen och abonnentapparaten. Då de föreslagna höjningarna av telefonavgifterna ej vore avsedda att motväga de ökade anläggningskostnaderna för nya abonnemang, vilka kostnader ej heller i ens nämnvärd mån täcktes av den föreslagna ökningen av inträdesavgiften, då vidare det syntes motbjudande att pålägga de dåvarande abonnenterna så väsentligt höjda avgifter, att därmed skulle kunna täckas merutgifterna för nya abonnentanläggningars anordnande, och då slutligen genom knappheten på materiel svårigheter förefunnes att kunna utföra anläggningar åt det stora antalet nya abonnenter, funnes enligt styrelsens förmenande, så framt man ej ville helt och hållet vägra att mottaga nya abonnenter eller företaga en synnerligen sträng ransonering av telefonabonnemangen, ingen annan lämplig utväg än att för nya abonnemang föreskriva en ganska väsentlig anläggningsavgift utöver den stadgade inträdesavgiften. Denna anläggningsavgift borde erhålla provisorisk karaktär och åter upphävas, så snart normalare prislägen åter inträdde. Styrelsen föreslog därför för varje nytt fortlöpande abonnemang å huvudapparat en anläggningsavgift av 200 kronor för abonnent vid station med frikrets och 100 kronor för abonnent vid station utan frikrets. Samtliga de föreslagna förhöjningarna av telefonavgifterna beräknades av styrelsen skola medföra en inkomstökning för år 1919 av 9,250,000 kronor, därav omkring 1,500,000 kronor beräknades härröra av de nya anläggningsavgifterna.

Kungl. Maj:ts
den 8/2 1918.

Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:ts den 8 februari 1918 yttrade jag, att jag funne de av telegrafstyrelsen framlagda förslagen till taxeförhöjningar i allmänhet väl avvägda, men att jag ej kunde

biträda styrelsens förslag i fråga om anläggningsavgiften för nya abonnemang. En anläggningsavgift till det av styrelsen föreslagna beloppet kommer, framhöll jag, att verka nära nog prohibitivt till skada särskilt för avlägsna orter i vissa delar av landet. De av styrelsen framhållna svårigheter, som på grund av knappheten å materiel för det dåvarande vållades genom det starka tilloppet av abonnenter, borde enligt min mening mötas på annat sätt, exempelvis genom att för viss rayon och viss tid vägra mottaga nya abonnenter eller tills vidare avvisa redan anmälda abonnemang, varvid tiden för anmälningarna väl i allmänhet bleve avgörande. Då telegrafstyrelsens beräkningar av den ökade inkomst, som av övriga avgiftshöjningar skulle inträda, syntes vara gjorda med synnerligen stor försiktighet och då för år 1919 någon nedgång av materialprisen borde emotses, ansåg jag, att även med frånseende av den inkomstökning av 1,500,000 kronor, som den nya anläggningsavgiften beräknats medföra, telegrafverkets överskott för år 1919 skulle kunna uppskattas till ungefär samma belopp, som styrelsen uppnått med anläggningsavgifternas upptagande.

I enlighet med vad jag sålunda anfört medtogos ej heller de ifrågasatta nya anläggningsavgifterna i det förslag till kungörelser om ändringar i vissa delar av bland annat telefonreglementet, som Kungl. Maj:t på min hemställan genom proposition nr 77 underställde riksdagens yttrande.

I skrivelse den 19 juni 1918, nr 432, anförde riksdagen, att riksdagen ansett de rådande exceptionella förhållandena utgöra tvingande skäl för vidtagande av åtgärder i den riktning, som Kungl. Maj:t föreslagit, men att riksdagen med anledning av i ämnet väckta motioner ävensom vad i övrigt vid ärendets behandling förekommit beträffande telefonreglementet funnit sig föranlåten att förorda vissa avvikelser från propositionen. Med hänsyn dels till att dessa jämkningar komme att medföra viss, om än ej större, nedsättning i de i propositionen beräknade inkomsterna av telegrafverket, och dels till den ökning i driftkostnaderna för telegrafverket, som föranleddes av riksdagens beslut angående krigstidstillägg och krigstidshjälp för år 1918 åt befattningshavare i statens tjänst, ansåge riksdagen, att den av telegrafstyrelsen förordade utvägen att genom anläggningsavgifter för nya abonnenter bereda telegrafverket en inkomstökning icke borde alldeles lämnas obeaktad.

*Riksdagens
skrivelse den
19, 6 1918.*

Riksdagen framhöll därvid, att de abonnenter, som själva hade att bestrida utgifterna för hela ledningen mellan stationen och abonnentapparaten, fått på grund av prisstejningen vidkännas en faktisk anläggningskostnad utöver vad som tidigare varit fallet. Det syntes under

sådana omständigheter icke vara mer än skäligt, att abonnenterna vid stationer, där telegrafverket utan särskild ersättning anordnade ledning inom den s. k. frikretsen, finge vidkännas en anläggningsavgift, som svarade mot den ökade kostnaden för telegrafverket för sådant abonnemang i jämförelse med abonnemang vid station, där frikretsområde ej förekomme. Om sålunda abonnenter vid stationer med frikrets pålades en anläggningsavgift av 100 kronor, skulle de i allmänhet icke komma i sämre ställning än abonnenter, som själva finge vidkännas kostnaderna för hela ledningen men som alltså icke skulle hava att erlægga någon anläggningsavgift till telegrafverket. En efter nu angivna grunder bestämd engångsavgift komme tydligen icke att verka mera prohibitivt än kostnadsökningarna för ledningarnas framdragande i avseende å abonnenter vid stationer utan frikrets. Riksdagen erinrade vidare, att telegrafstyrelsen avsett att pålägga anläggningsavgift jämväl å sådana abonnemang, beträffande vilka vissa undantagsbestämmelser gällde.

Enligt riksdagens uppfattning vore en urgallring av nytillträdande abonnenter genom införande av en anläggningsavgift att föredraga framför den i propositionen förordade anordningen, som syntes komma att leda därhän, att telegrafstyrelsen skulle bli nödsakad att tillänpa ett slags ransonering av telefonabonnemangen i riket, vars genomförande efter rättvisa grunder syntes stöta på hart när oöverkomliga svårigheter. Riksdagen hade alltså jämväl i sist berörda förhållande funnit ett stöd för sin åsikt om lämpligheten att beträffande abonnenter vid stationer med frikrets införa en provisorisk anläggningsavgift.

Kungl. Maj:ts
den 28/6 1918.

I enlighet med riksdagens sålunda gjorda uttalande utfärdade Kungl. Maj:ts den 28 juni 1918 bland annat kungörelse angående ändrad lydelse i vissa delar av telefonreglementet (sv. förf.-saml. nr 432).

Enligt § 10 mom. 1 i dess sålunda ändrade lydelse skall för fortlöpande abonnemang å huvudapparat erläggas, förutom viss årlig abonnemangsavgift, dels inträdesavgift med 25 kronor, dels ock anläggningsavgift med 100 kronor vid station, för vilken frikrets finnes fastställd.

Telegraf-
styrelsen den
11/3 1919.

I skrivelse den 11 mars 1919 har telegrafstyrelsen åter gjort framställning i fråga om anläggningsavgift för nya telefonabonnemang. Styrelsen anför därvid till en början följande:

»I skrivelse den 24 september 1918 med förslag i fråga om erforderliga anslag till utgifter för kapitalökning att upptagas å tilläggsstat för år 1919 framhöll telegrafstyrelsen, att man vid beräkning av anslag för fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende under år 1919 lämpligen kunde utgå från den faktiska förbrukningen av sådana medel under föregående år och därav sluta till

storleken av det belopp, som borde bliva erforderligt för samma ändamål under år 1919.

Från denna utgångspunkt beräknade telegrafstyrelsen, att det, oavsett anslag för sådana kopparledningar, till vilka koppar vid ovannämnda skrivelses avlåtande icke med säkerhet kunde påräknas, skulle erfordras 29,000,000 kronor, varav 5,000,000 kronor för avbetalning till aktiebolaget Stockholmstelefon och 2,000,000 kronor till kopparledningar, för vilka koppar med säkerhet kunde erhållas. Därjämte begärdes 10,000,000 kronor för oförutsedda kopparledningar, vilka skulle byggas, om en del av de telegrafstyrelsen tillhöriga i Amerika liggande kopparpartierna skulle inkomma till Sverige.

Av ovannämnda till sammanlagt 39,000,000 kronor uppgående anslag beräknades 10,787,176 kronor vara disponibla, varför det för år 1919 ytterligare erforderliga anslaget skulle i runt tal uppgå till 28,000,000 kronor.

I bilagan till Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till tilläggsstat för år 1919 har chefen för civildepartementet förklarat, att av statsfinansiella skäl en betydande nedsättning av det av telegrafstyrelsen begärda anslaget till telegraf- och telefonledningar måste äga rum, varför ett anslag av allenast 15,000,000 kronor borde begäras å tilläggsstat för år 1919, vilket gentemot telegrafstyrelsens förslag innebure en nedsättning med sammanlagt 13,000,000 kronor. I enlighet härmed har också Kungl. Maj:t föreslagit 1919 års riksdag att för fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 15,000,000 kronor.

Om vid 1919 års riksdag till ifrågakommande ändamål anvisas medel endast i den utsträckning, Kungl. Maj:t sålunda föreslagit, skulle detta innebära, att till telegrafstyrelsens förfogande finnes för detta ändamål endast omkring 25,000,000 kronor, av vilket belopp 5,000,000 kronor erfordras till avbetalning till aktiebolaget Stockholmstelefon. För utvidgning av telefonnätet i landet skulle således återstå 20,000,000 kronor. En synnerligen svårlöst fråga framställer sig då, nämligen huru detta otillräckliga anslag skall användas, för att allmänheten skall bliva så litet som möjligt lidande av bristen på medel för nya anläggningar.

Att helt och hållet inställa eller åtminstone betydligt inskränka byggandet av riksledningar av koppar kan utan tvivel betraktas såsom ett rätt effektivt alternativ, enär dylika anläggningar i allmänhet sluka den största delen av de tillgängliga medlen. Men då, såsom numera är att förvänta, den av styrelsen inköpta kopparn kommer att under året hemforslas, kan styrelsen för sin del ej tillstyrka denna utväg. Kopparn är redan betalad, och det vore då stridande mot all sund ekonomi att låta koppartråden ligga oanvänd och räntelös endast därför att erforderliga anslag icke lämnats för uppläggande av de mer än välbehöfliga ledningar, för vilka den inköpts. Omkring 10,000,000 kronor äro redan utbetalade för denna koppar och ligga nu i förlagskapitalet. I realiteten är det således endast fråga om att flytta över denna summa från det icke räntebärande förlagskapitalet till det i riksnätet bundna kapitalet och dymedelst få avkastning av detsamma.

Oavsett denna ekonomiska synpunkt skulle för övrigt ett uppskjutande av byggandet av dessa ledningar från affärsvärlden, som har den största känningen av nuvarande överbelastning å riksnätet, mötas av ett fullkomligt oförstående, och det berättigade ropet efter nya riksledningar komme att bliva ännu mera kraftigt, sedan bristen på material blivit övervunnen.

Lämnas således detta alternativ å sido, kommer att av ovannämnda 20,000,000 kronor för byggande av riksledningar tagas i anspråk ett belopp av 18,500,000 kronor och för annan utvidgning av rikstelefonnätet återstå endast 1,500,000 kronor. Det är tydligt, att detta belopp icke ens närmelsevis kan räcka till för de arbeten, vilka därmed skulle bestridas, d. v. s. nätutvidgningar, nya landsledningar, nya riksledningar av järntråd, nya växelstationer, nya abonnentledningar och utvidgning av telegrafnätet.

Under år 1918 nödgades styrelsen överskrida det för samma år till anläggning av nya abonnentledningar anvisade anslaget, 4,100,000 kronor, med 2,400,000 kronor. Det torde vara uppenbart, att om för innevarande år till samma jämte andra ändamål ej finnes disponibelt större belopp än 1,500,000 kronor, anslaget måste i ännu högre grad överskridas, så vida icke några i lämplig mån prohibitiva åtgärder för undvikande därav vidtagas.

Telegrafstyrelsen står således åter inför samma situation som föregående året eller den förhatliga nödvändigheten att i första rummet ransonera tilloppet av nya abonnenter. Det finnes härvid två vägar att gå: antingen skall telegrafstyrelsen ransonera eller skall man låta, så att säga, allmänheten ransonera sig själv.»

Telegrafstyrelsen förmäler vidare, att styrelsen, då frågan år 1918 var uppe, för att undvika det förra av dessa alternativ framlade sitt förut omförmälda förslag om införande av en tillfällig anläggningsavgift för nya abonnenter, och lämnar styrelsen en redogörelse för den behandling, detta förslag år 1918 undergick hos statsmakterna. Styrelsen anför därefter följande:

»Verkningarna av den införda anläggningsavgiften, som trädde i kraft den 1 juli 1918, kunna ej ännu överblickas, men tydligt är, att den ej haft den ringaste inverkan på bildandet av nya växelstationer på landsbygden. Sådana växelstationer avse icke, såsom man skulle kunna föreställa sig, i de flesta fall framdragande av telefon till avlägsna orter, utan minst lika ofta gäller framställning om nya växelstationer sådana på ett avstånd av ett fåtal kilometer från förutvarande stationer. Ehuru abonnenterna *på landsbygden* få själva bekosta sina egna ledningar, synes den numera oerhördt ökade kostnaden för dessa ledningar icke avskräcka vederbörande från teckning i stor skala av abonnemang å telefon vid nya växelstationer. Likaså kan man konstatera en ofantlig ökning av abonnentantalet vid redan befintliga växelstationer med mindre antal abonnenter. Sådana småstationers tillväxt från ett eller annat tiotal abonnenter till 50 för att få fri växling och frikrets är mycket vanlig. Man synes därför knappast behöva befara, att en anläggningsavgift till det av telegrafstyrelsen ifrågasatta beloppet skulle komma att verka alltför prohibitivt till skada för särskilt avlägsna orter i vissa delar av landet. Snarare skulle just inskränkande av de kapitalödande anläggningarna av nya växelstationer i tätt bebyggda trakter av landet vara särskilt lämpligt. Beträffande de mindre tätt bebyggda landsändarna är nämligen att märka, att telefonverksamhetens utsträckande därstädes i allmänhet sker genom inrättande av allmänna samtalsstationer, och för dessa skulle den föreslagna anläggningsavgiften icke hava någon betydelse. Endast de enskilda personer, som vilja ernå den bekvämligheten att hava tillgång till telefon hemma hos sig, skulle komma att beröras därav.

Vilken inverkan den redan genomförda anläggningsavgiften haft å abonnentökningen kan såsom förut nämnts ännu icke överblickas. Antalet anmälningar per månad har nämligen icke bokförts och antalet tillkomna abonnenter kan icke utgöra något mått på den motsvarande ökningen, enär en avsevärd mängd abonnenter väntat länge på inkoppling. Till belysande av dessa förhållanden kan emellertid meddelas, att antalet abonnenter, som den 1 juli 1918 väntade på inkoppling, var omkring 500, under det att samma antal den 1 december 1918 var omkring 4,000.

Möjligheten att anordna nya abonnentledningar i tillräcklig mängd har varit starkt begränsad och delvis hindrad av brist på nödvändiga materialier. Likaså hava kostnaderna växt oerhört.

Lokalnätens utveckling är framför allt beroende av tillgång på växelbord, apparater och kablar. För växelbord och apparater har brist varit och är fortfarande rådande beträffande vissa isoleringsmaterialier, särskilt sådana, i vilka gummi ingår. Det har därför varit nödvändigt att för mötande av abonnentökningen ersätta vissa delar i växelborden med mindrevärdigt surrogat. Så har till exempel ebonit i de i stationerna ingående jacklisterna måst ersättas med trä. Som dessa jacklister äro den största och viktigaste delen av de medelstora och de stora stationerna, är det föga önskvärt, att detta mindrevärdiga material allt för mycket kommer till användning. Den förut anförda apparatbristen på omkring 4,000 apparater har icke minskats utan snarare ökats sedan den 1 december 1918. Denna brist kan knappast avverkas nog hastigt, emedan vissa materialier ej kunna erhållas i tillräckligt stora mängder. Möjligheten att inom landet erhålla kablar motsvarar ej på långt när behovet av detta oundgängliga material, ehuru allt gjorts för att öka tillverkningsförmågan hos de verk, som kunna leverera kablar.

I sin ovannämnda skrivelse den 11 januari 1918 har telegrafstyrelsen påvisat, att anläggningskostnaderna redan då stegrats i avsevärd grad. Sålunda beräknades, att varje abonnentanläggning, som då utfördes, medförde för telegrafverket i genomsnitt omkring 200 å 100 kronor — allt efter som fri ledning åtföljde abonnemanget eller ej — större kapitalutgift än förut. Detta förhållande har icke i någon mån förbättrats under det gångna året. Förutom en någorlunda jämn stegring å de flesta materialier hava särskilt stolpar och arbetslöner visat en stor kostnadsökning. Merkostnaden för en abonnentanläggning överstiger därför numera ganska väsentligt de nyssnämnda värdena, och om också en del material i den närmare framtiden skulle kunna anskaffas till något billigare pris än hittills, kommer likväl den ökning i arbetskostnad, som måste kvarstå, till dess penningvärdet åter blivit någorlunda normalt, att hindra en snar nedgång i priserna på fabrikat och installationsarbete. Man måste därför räkna med ytterligare förhöjda kostnader för år 1919.

Betraktar man förenämnda tre omständigheter — kapitalbristen, svårigheten att anskaffa vissa viktiga materialier och den ökade anläggningskostnaden — i ett sammanhang, synes det, som skulle ett något så när hjälpligt botemedel kunna finnas genom att nu återupptaga telegrafstyrelsens förslag om fastställande av en provisorisk anläggningsavgift av 200 respektive 100 kronor för varje nytt huvudabonnemang. Att såsom nu sker med den fastställda anläggningsavgiften av 100 kronor för varje apparat inom frikrets bokföra dessa avgifter såsom vanliga telefoninkomster medför den olägenheten, att denna tillfälliga avgift ökar de verkliga telefoninkomsterna och därigenom kommer dessa att synas större än de i verkligheten äro. Den tillfälliga anläggningsavgiften borde i stället utgöra en

kompensation för de nuvarande oskäligt uppdrivna anläggningskostnaderna och därför bokföras så, att den även i någon mån minskade det i anläggningarna bundna kapitalet och således även lindrade kapitalbristen. I annat fall blir det i anläggningen nedlagda kapitalet större än det borde vara, vilket kommer att för all framtid belasta affären. För att vinna detta mål måste emellertid dessa avgifter bokföras icke såsom telefoninkomster i vanlig bemärkelse utan såsom kapitaltillskott, varigenom den bokförda anläggningskostnaden och således behovet av anslag för kapitalökning nedsätts med motsvarande belopp. Genom en sådan åtgärd skulle man delvis undgå att dragas med ett allt för högt anläggningskapital i framtiden och för det närvarande göra en besparing i anslagsmedel, som kan beräknas till betydande belopp.

Ökningen i abonnentantal var under år 1917 24,493 huvudapparater, motsvarande inalles 29,315 samtalsapparater. Under år 1918 torde ökningen hava varit något mindre, fränsett det från aktiebolaget Stockholmstelefon inköpta nätet. Till och med november månad var apparatökningen 21,335 mot 25,662 under samma tid år 1917. Härvid är att märka, att antalet nytillkomna abonnenter i allmänhet är 25 à 30 % större än den absoluta ökningen. Finge apparatökningen fortgå obehindrat under samma villkor, som nu gälla, kan man beräkna antalet nytillträdande abonnenter under år 1919 till minst 20,000 huvudapparater. En sådan ökning kan likväl omöjligen tillgodoses med det tillgängliga anslaget, 1,500,000 kronor, även om alla andra behov för telefon- och telegrafväsendets utveckling lämnades å sido. En effektiv ransonering måste således företagas. Om man beräknar, att en så kraftig anläggningsavgift, som de föreslagna beloppen innebära, skulle nedsätta tillströmningen till hälften av den normala, skulle man först kunna bespara hela kostnaden för anläggning av de utblivna abonnentstationerna — 10,000 till antalet. Detta skulle minska bristen i anslag för kapitalökning med omkring 4,250,000 kronor. Vidare skulle såsom direkt inkomst att användas till kapitalökning inflyta omkring 1,500,000 kronor. Härav skulle under nuvarande villkor och med beräkning av 20,000 nya apparater influtit 1,000,000 kronor, varför den direkta inkomstökningen kan sättas till 500,000 kronor.

I dessa beräkningar har ingen hänsyn tagits till abonnentökningen i det från aktiebolaget Stockholmstelefon inköpta nätet. Enär förhållandena blivit i detta nät så avsevärt förändrade genom taxeoläggningen, är det nämligen synnerligen svårt att beräkna dess blivande abonnentökning. Såväl kapitalbesparingen som den direkta inkomstökningen bliva emellertid ökade, enär samma bestämmelser skulle komma att tillämpas även beträffande detta nät.»

I enlighet med de sålunda angivna grunderna har telegrafstyrelsen utarbetat förslag till kungörelse angående ändrad lydelse av § 10 mom. 1 i telefonreglementet, och har styrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t vid bifall till vad styrelsen föreslagit måtte utfärda kungörelse i enlighet med det sålunda framlagda förslaget.

Departementschefen.

Såsom förut omförmäls, föranleddes de år 1918 i enlighet med riksdagens uttalande vidtagna höjningarna av telefonavgifterna av de då rådande exceptionella förhållandena, främst de i hög grad stegrade material-

prisen och arbetskostnaderna. Under det gångna året hava dessa kostnader ytterligare ökat. Enligt vad telegrafstyrelsens utredning giver vid handen, har sålunda merkostnaden för nya abonnentanläggningar, vilken redan år 1918 beräknades till 200 kronor för abonnent vid station med frikrets och 100 kronor för abonnent vid station utan frikrets, till följd av stegring i materialpriserna och i synnerhet arbetslönerna kommit att väsentligen överstiga nämnda belopp. Oaktat en nedgång i materialprisen torde vara att emotse, kan på grund av de höga arbetslönerna någon ändring i förevarande kostnader ej vara att förvänta under år 1919.

Enligt vad som kunnat utredas, synes den år 1918 utförda anläggningsavgiften av 100 kronor för nya abonnenter vid station med frikrets icke hava haft den alltför prohibitiva verkan, som man kunde hava haft anledning att antaga. Så har inrättandet av nya växelstationer på landsbygden fortgått i oförminskad utsträckning, och vid redan befintliga växelstationer med mindre antal abonnenter har konstaterats en mycket stark ökning av abonnentantalet. Samtidigt härmed är, på grund av den rådande materialbristen, möjligheten att anordna nya abonnentanläggningar i hög grad begränsad. Belysande härför är, att den 1 december 1918 omkring 4,000 nya abonnenter ännu ej kunnat erhålla apparater, och detta förhållande har sedermera ytterligare försämrats. Härtill kommer den förut omförmälda, under det senaste året ytterligare stegrade merkostnaden för abonnentanläggningar, varjämte telegrafverket med den gällande anläggningsavgiften saknar tillräckliga medel för att kunna annat än i begränsad omfattning utföra sådana anläggningar.

De nu angivna förhållandena hava därför bibragt mig den övertygelsen, att någon åtgärd måste vidtagas för att söka tillfälligtvis minska tilloppet av nya abonnenter. Med hänsyn till den erfarenhet, som vunnits av den nu utgående anläggningsavgiften, och till vad som i övrigt förekommit i förevarande fråga har jag icke funnit mig böra vidhålla förslaget att för viss rayon och viss tid vägra mottaga nya abonnenter eller tills vidare avvisa redan anmälda abonnenter, utan torde en begränsning av antalet nya abonnenter lämpligast böra kunna ske genom en utsträckt tillämpning av anläggningsavgiften. I sådant avseende har telegrafstyrelsen föreslagit, att anläggningsavgift skulle erläggas med 200 kronor av nytilträdande abonnent vid station med frikrets och med 100 kronor av dylik abonnent vid station utan frikrets. Mot de föreslagna beloppen synes i betraktande av den ovan omförmälda ytterligare stegrade kostnaden för nya abonnentanläggningar intet vara att erinra.

Styrelsens förslag, att de inflytande anläggningsavgifterna skola bokföras icke såsom telefoninkomster i vanlig bemärkelse utan såsom kapitaltillskott, synes även, på grund av vad till stöd därför anförts, böra godtagas.

De av mig sålunda förordade nya anläggningsavgifterna synas lämpligen böra tillämpas från och med den 1 maj 1919. Erinras må, att nämnda anläggningsavgifter, liksom de år 1918 beslutade taxeförhöjningarna, böra vara att anse såsom allenast provisoriska.

Det av telegrafstyrelsen upprättade förslaget till kungörelse angående ändrad lydelse av § 10 mom. 1 i telefonreglementet har sålunda av mig kunnat oförändrat godtagas; och får jag hemställa, att Kungl. Maj:t genom proposition måtte inhämta riksdagens yttrande över detta förslag med förklarande tillika, att Kungl. Maj:t, efter mottagande av riksdagens svar, ville företaga den slutliga prövningen av samma förslag och meddela det beslut, som därav föranledes.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Adelgren.